Ч. 156 Субота 13 (25) липня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Людвіка Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

До характеристики наших відносин.

(Дальше).

Окрім наведених політичних проявів п. Романчука, причиняли ся ще й инші події, на перший погляд ніби дрібні, до затемпеня нашої справи, а орґани правительственні, і так не дуже тямучі в нашій справі, ще більше баламутили ся і не могли зрозуміти поступованя Русинів. Від трех десятків літ домагали ся Русини-народовці заведеня фонетичної правописи в школах і рускім урядованю. В 1890 р. вступила ся справа на певну дорогу, коли товариство ім. Шевченка внесло знов подане до властий правительственних о наконечне полагодженє сеї справи. Рішенє її всім добре відоме. Правопись заведено в школах, а також з урядів стали відписувати Русинам письмом руским і фонетичною правописю. Очивидно, що москвофіли розвели страшну аґітацию против того. Обовязком Русинів-народовців було, стояти консеквентно при своїм. Тимчасом коли правительство вволило довголітному домаганю Русинів нарвдовців, деякі з них підписували протести проти заведеня фонетичної правописи, п. Романчук, перенявши видавництво „Батьківщини“ з 1893 р. від п. К. Паньківского (видаваної фонетичною правописю), почав її видавати етимольоґією. Те саме зробили редактори „Діла“ з Зеркалом, видаваним К. Паньківским фонетичною правописю, а відтак его зовсім запропастили. Се ввело між руский загал баламутство, що було лише водою на млин кацапский. Коли з урядів що раз частійше почали до руских сторін писати рускою мовою, руский загал обаламучений кацапскою аґітациею почав звертати урядові друки рускі і домагати ся замісць тих друків латиньских або польских. Так н. пр. Намістництво видало інструкцию для урядів метрикальних до виготовлованя статистичних витягів з книг метрикальних також рускою мовою і порозсилали руским деканатам. Тимчасом рускі сьвященики почали звертати Намістництву сю інструкцию і домагали ся присилки інструкциї в латиньскім або польскім язиці, додаючи від себе всякі коментарі (очивидно відносили ся до Намістництва в своїх поданях по польски). Так між иншими н. пр. з Самбірского звернено 14, з Скалатского 20, з Тернопільского 4, з Бережаньского 3 інструкциї, а декан Комарняньский писав, що інструкция написана *chińskim językiem dla narodów mongolskich*. Отже супроти такого поступованя орґани правительственні справді чудують ся і не знають, чого именно Русини хотять. Якже-ж можна при таких обставинах сподівати ся, щоби який небудь староста або комісар поступав зовсім відповідно, коли самі Русини ще не знають, чого вони хотять. Може на се скаже нам хто, що се роблять кацапи — однак ми маємо богато доказів, що й чимало народовців так само поступає „з опозициї проти правительства і Поляків“, бо сї народовці скацапіли. Досить навести таку подію, що о. Городецкий запитаний, чи предплачує „Зорю“ відповів, що не предплачує такого „свиньства“! Єсть се отже сумне непошанованє свого письменьства, своєї мови самими Русинами.

Руский сьвященик в Смільній, Антін Венгринович, завзятий москвофіл, виставив на сьміх руску мову таким поданем: „Урядъ парохіяльных въ Смольной оскаржає Григорія Пєгура и Игнатія Дренья о Egressung“ (sic!). В самбірскій прокураториї державній сьміяли ся Поляки з такого знаня мови у руского сьвященика.

Якже мають нас шанувати сусїди і чужинцї, коли інтеліґентні Русини не знають і не шанують своєї мови? А таких фактів, як отсї три, надіслані нам з Самбора, назбирав би на Руси безліч! Оттаку безхарактерність ми мусимо виказувати без пощади!

Нагадаємо дальше, як Русини відносять ся до заснованя руских шкіл. Всім ще добре в тямцї аґітация розведена з кацапскої сторони проти рускої ґімназиї в Перемишли і в Коломиї. Однак на се може хто замітити, що лише кацапи аґітували. А чи-ж маловажанє тих придбань культурних з окликом „марна паралелька“ не є те саме, що роблять кацапи?! Та чи справді Русини-народовці так дбають про сї новоосновані школи рускі?! Про се найлїпше сьвідчить слаба фреквенция в них. Аж сум збирає, коли зайдеш н. пр. до рускої дївочої школи взірцевої у Львові і в каждій майже клясї побачиш ледво конечно приписане число дїтий!

Як відносить ся руска інтеліґенция і руска академична молодїж до рускої катедри історій в львівскім університетї, про се ми вже свого часу писали. Єсть се доказ, що ані руска інтеліґенция, ані руска молодїж академічна не уміє оцїнити ані значіня і ваги рідної історії і такої катедри для нашого культурного розвитку, ані такого профессора як М. Грушевский!

2)

До бігунів.

(За Паєром, Зіґлершмідтом, Льорцінґом і др.)

I.

Перша вість про поворот Нанзена з бігуна і цьвітневий жарт берлиньскої ґазети. — Що розповідає Паєр про подорож на бігуні. — Морядкі штани на кризї і Нанзенів плян. — „Фрам“ і подорож Нанзена до бігуна. — Помічники Нанзена і послїдна вість про него.

(Дальше).

Північний бігун — каже Паєр — робить величезне враженє на ум чоловіка. Тут увикає чоловіка не лиш до недостатку і послуху, але й до панованя над собою самими та до взглядности для своїх ближнїх. Але бувають і днї, в котрих бере ся чоловіка така байдужність і знеохота, що в нім завмирає навіть всякий дух товариского житя. Навіть не кортить єго роз мавляти, так дуже впливає та самота на серце чоловіка. Північний бігун буває видовищем страшних, але й величавих черт душі. Так одного разу впратувала ся цїла виправа до бігуна лиш тим способом, що один з єї участників пожертвував себе охотно для своїх товаришів. Він переплив через бистру ріку і привязав линву на другім березї; той сердешний, доконавши великого дїла зараз замерз. Серед тої довгої зимової ночи піднимає ся дух чоловіка в гору до тайни небес. Лунаючий на самотї дзвінок корабельний скликує людий, що серед гірскої небезпечности набрали ся твердої натури, па євангеліє. Слабе сьвітло транової лямпи, понад тим сьвітила неба, такі зачаровані, як ті метеори, а понад тим всїм спочиває маєстатична тишина ледоватого моря — що за підносячий духа вид! Але той спокій уступає нараз страшенному крикови. Я сам пережив таку зміну, котра поділала так, як би яке землетрясенє. Ми почули, як криги зачали перти і тиснути ся одна на другу; від ледових брил, так великих, як Долїшна Австрия, роздав ся гук і лоскіт. Вздовж берегів тих брил можна їхати цїлими днями і невидїти їм кінця. Величезний єсть той напір, який викликують такі маси; коли они гнуть ся, чути такий шум, як колиб свистало у воздусї множество стріл, відтак гудить, шумить, несесь гук і лоскіт, дрожачі гори сунуть ся в темноті, а подорожного бере смертельний страх. Забирайтесь, тут конець вашому житю! — так несесь страшно у воздусі...

Отсе коротенький образ подорожи і житя па далекій півночи, який нам подає чоловік, що сам через кілька лїть перебував в підбігунових сторона. Нема в нїм широких описів, а коротенька правда, згідна з дїйстностию, робить мимо того велике враженє. З оповіданя Паєра можемо легко зрозуміти, як страшно мусить бути на далекій півночи і з якими трудностями мусить там бороти ся чоловік. То-ж хиба й не диво, що неодин вже не дійшов там до витичної собі цїли. Може бути, що така сама судьба стрітила й Нанзена та стрітить ще й Андреґо з єго бальоном.

Фрідйоф Нанзен родив ся в жовтни 1861 р. недалеко Християнії а скінчивши науки в 1881 р. вибрав ся був з ловцем морских псів Вікінґом 1882 р. перший раз в подорож на ледовате море. Опісля став консерватором зоольоґічного музея в Берґен і їздив кілька разів по Европі. В Копенгазї познакомив ся він з тамошним купцем Ґамелем і коли Нанзенови прийшла гадка перейти в поперек ледами Ґренляндиї на лавах (ski, читає ся „ші“, довгі може на 2 метри деревляні, так сказати би ходаки, а може лїпше „копаниці“ до ходженя взглядно до совганя ся по снїгу) то Ґамель обіцяв ся дати гроші на цїлу ту подорож. Нанзенови удала ся дїйстно та подорож, хоч не принесла такого успіху, як він сподівав ся. Але він став славний, бо перший перейшов впоперек цїлу Ґренляндию. Ся подорож мабуть додала єму охоти вибрати ся в дорогу до північного бігуна. Він їздив отже по більших містах Европи, виголошував відчити і предкладав свої пляни. В Льондонї дня 14 падолиста 1892 р. виголосив він в ґеоґрафічнім товаристві відчит „How can the North Polar Region be crossed“ („Як можна би перейти через сторони північного бігуна“) і тут обширно виложив свій плян. Многі розслїди навели єго на той здогад, що колиб хтось з Карийского моря пустив ся кораблем

Чи-ж супроти такого поступованя сяминх Русинів ми можемо сподівати ся повної і рішучої зміни системи правительственної супроти Русинів, чи можемо вимагати, щоби всї ортани правительственні ясно глядїли на відносини, добре розуміли руску справу і прикладали в своїм поступованю відповідні способи, не роблили похибок, коли самим Русинам ся справа не є ясна, а деяким навіть просто осоружна?! Вимагаємо, щоби з боку правительства і Поляків не було баламутства, коли самі Русини каламутять і баламутять?!

Перегляд політичний.

Президент мінїстрів принимав вчера на авдиєнциї депутацию промисловцїв, котра вручила єму письмо, містяче в собі жалоби на социялїстичні аґітациї. Письмо то підписало 652 фабрикантів. Президент мінїстрів обговорював поодинокі точки того письма і обіцяв розслїдити жалобу, але при тім сказав, що й фабрикантам мусить зробити докір, бо они мало журили ся тим, щоби заведено обезпечене робітників від нещасливих случаїв.

О гостинї ґр. Ґолуховского в Авсзе у кн. Гогенльоге каже N. fr. Presse: Можна здогадувати ся всего, о чім говорили оба мужі державні: о гостинї царя, о іменованю Віскониі-Веності італїяньским мінїстром справ заграничних, о справах кретийских; але й без того можна припустити, що нїмецкий канцлєр і австрийский мінїстер справ заграничних не з'їхали ся лиш на то, щоби поговорити собі о своїм дружнім настрою, який їх лучить з собою, лиш що була між ними бесїда зі взгляду на теперішне положене полїтичне і спільність обох союзних держав.

Заходам заграничних консулїв удало ся довести до того, що сойм кретийский відбув онгди засїданє. Посли однакож заявили, що не будуть брати участи в нїякій дебатї, лиш залагоджувати формальні справи, доки не наспіє відповідь Порти на їх жаданє.

На далекім всходї довершила ся онгди важна подія. З Пекіну доносять іменно під датою 21 с. м.: Нинї підписано угоду торговельну межи Хіною а Японом, котра опирає ся на договорі в Шімоносекі. Хіна признає Японови право найбільше увзглядненого народу, але Япан Хінї такого увзгляднення не признає. Японцям дозваляє ся закладати в Хінї свої фактории, котрих продукти мають бути оподатковані. Що до податку від самих факторий не постановлено нїчого. Тим способом буде мати Япан в Хінї не лиш полїтичний але й економічний верх.

Новинки.

Львів дня 24 липня 1896.

— Новий уряд телєґрафічний буде відкритий з днем 25 с. м. в Меденичах, повіта дрогобицкого при тамошнім урядї почтовім з обмеженою службою дневною.

— Справи особисті. Пос. Ол. Барвіньский виїхав до Корсова, почта Лешнів, в брідскім повіті.

— Бурмістром міста Коломиї вибрано знову п. Витославского, віцебурмістром п. Функенштайна, а асесором п. І. Стадниченка.

— Знов вернув один нещасливий. Як давнїйше мало що не що дня треба було писати, що тільки а тільки людий вибирає ся до Бразилїї, так тепер приходять, здаєсь, вже часи, коли треба буде що дня писати, що тільки а тільки нещасливих вернуло в найбільшій нуждї назад до краю. Аж тї нещасливі може найлїпше отворять очи тим, котрих ще збирає охота їхати до бразилїйского раю. — Дня 13 сїчня с. р. вибрав ся був з Кадлубиск повіта брідского до Бразилїї селянин Семко Стефанчук, забираючи з собою жінку, доньку, сина і 21-лїтного паробка Николу Юхима. Еміґрантам зле вело ся за морем. В Бразилїї стратив Семко жінку і двоє дїтий і дня 11 с. м. вернув сам один в лахманах як дїд до рідного краю. Зверхпість громадска в Кадлубисках завозвала Стефанчука, щоби він їй розповів про свою подорож і долю в Бразилїї, а він ось що зізнав після урядового протоколу: „Виїхавши з Кадлубиск прибули ми за 28 днів до Ріо Жанейро; з Ріо Жанейро за два днї до Паранаґви, з Паранаґви до Куритиби зелїзницею 6 годин їзди; з Куритиби до Пантоґросу а звідтам возами відставили нас на кольонїю Велїні. Там кожда родина дістала на нашу міру по 12 морґів чистого лїса без нїякої хати і ми стали господарити. Видячи своє нещастє пішов я з одним прускими мулярем на зарібки, маючи ще 40 зр. при собі. Як там звичайно, напав на мене якийсь розбишак і казав дати собі грошї, які я ще мав при собі та загрозив смертию. Віддавши послїдний ґріш, і не маючи де притулити ся, лишив я жінку і дїти на Божу волю. Нарадив мене якийсь Нїмець з Галичини, щоби я з ним пішов на море. Ставши за робітника на корабли, заїхав я до Африки, з Африки до Анґлїї, з Анґлїї до Франциї, звідтам до Бреми, аж наконець дістав ся я до своеї родини. На ногах у мене дїри, котрі я повирізував, добуваючи комарів з яєчками, що їх зносять в людскім тїлї“. — Нинї Семко Стефанчук проклинає всїх аґентів і всїх, що писали фальшиві листи та тільки людий привели до так великого нещастя, що всї галицкі еміґранти позістануть в крайній нуждї і дикій неволи; стратив жінку і дїти, навіть не може говорити, бо охрип; просить повідомити о тім всїх, щоби здержати тих, що хотять еміґрувати. Хто хоче, може близших вістий о нещасливім бразилїйскім раю довідати ся у Семка Стефанчука в Кадлубисках.

— Цікавий процес. „Gazeta Kołomyjska“ доносить, що межи редактором тої-ж ґазети, п. Мардиросевичем а коломийским адвокатом дром В. Дудикевичем відбуде ся цікавий процес. Др. Дудикевич запізвав п. Мардиросевича о оскорбу чести, а розправа буде відбувати ся у Львові. О скілько собі пригадуємо з давнїйших вістий в ґазетах о сїй справі, то п. Мардиросевич мав назвати п. Дудикевича платним аґентом московским, а п. Дудикевич запізвав за то п. Мардиросевича; той знов каже, що має на то докази.

— Знала, як собі порадити! Рада міста Каповар на Угорщинї ухвалила свому уступаючому бурмістрови, Пеметови, за его „ревні труди“ і „заслуги“ около добра міста 3.000 зр. нагороди. Але що той бурмістр мав в своїх заслугах також й всякі неправильности яких допускав ся на шкоду міста, а навіть спреневірене, за що внесено против него позов, то репрезентация міста по зрілїй розвазї ухвалила задержати з дарунку

на північ, то дістав би ся там в струю, котра іде через сам бігун, і она винесла би корабель на противну сторону аж десь до Ґренляндиї. В тім его здогадї укріпляли его ось такі спостереженя. Насамперед впадає з Азиї до ледоватого моря богато великих рік; приплив водо єсть отже великий, а відплив розмірно малий тими сторонами, що ідуть попри Европу і Америку, бо море замкнене тут значно многими і великими островами. Мимо того відпливає з ледоватого моря що дня яких 84 кубічних чвертий миль води до атлянтийского океана і до великого океана. Ледові гори з далекої півночи сунуть ся лиш в ту сторону як північно-західна Европа і всхідна Америка — видко, що їх найбільше туди вода несе. Єсть отже струя що іде через сам бігун з одного боку на другий. В тім переконаню укріпив его ще більше слїдуючий факт.

В липню 1879 р. вибрала ся була в дорогу до бігуна американьска виправа на корабли „Жанетта“. Грошї на ту виправу дав властитель американьскої ґазети „Ню-Йорк-Геральд“. Корабель поплив під проводом капітана Де Льонж. Два роки не було нїчого чувати про сей корабель, аж в 1881 р. прийшла чутка, що леди розбили корабель і 20 людий з виправи згинуло на далекій півночи, межи ними також капітан Де Льонж і моряк Норос. Люди вже давно були забули о тім, коли нараз дня 18 червня 1884 р. вода наднесла до Ґренляндиї недалеко Юлїенгабу величезну кригу а на ній знайдено якісь моряцкі штани і ще 57 инших річий. Доходженя показали, що коли участники сеї виправи дня 12 червня 1881 р. втїкали з корабля „Жанетта“, моряк Норос загубив свої траном напущені штани назначені его іменем. Три цїлі роки плили ті річи через бігун морем на кризї. То укріпило Нансена в его поглядї, що дїйстно через бігун іде струя морска і що з тою струєю можна буде дістати ся на бігун а найдальше за три роки переплисти і виплинути з противного боку. Він постановив отже вибрати ся в дорогу.

Плян Нанзена принято в Норвеґії з великим одушевленєм. Норвежцї хотїли, щоби вся слава за відкритє північного бігуна припала їм і длятого не хотїли пристати на то, щоби до сеї виправи причинив ся грішми якийсь ще инший нарід; але коли прийшло ся дати грошї, то показало ся, що лекше говорити, як робити. Нанзен зажадав від парляменту 300.000 корон (корона=67 кр.) запомоги, а парлямент ухвалив в 1890 лиш 200.000; недостаючу третину мали покрити складки. Складка принесла трохи більше, як було потреба, але знову показало ся, що й цїла виправа буде більше коштувати, бо що найменше 420.000 корон. По довгих заходах ухвалив парлямент ще 80.000 корон і виправа була вже забезпечена.

Тимчасом Нанзен був вже збудував свій корабель „Фрам“ („На перед“). Єсть то одинокий корабель в своїм родї і нема єму подібного, бо Нанзен казав будувати его після свого власного пляну, примінїного до обставин на ледоватім мори. Корабель єсть лиш на стілько довгий, на скілько потреба, щоби удержав набір, сподом єсть він дуже вузкий, а чим більше в гору, тим ширший; боки ідуть отже дуже косо до гори, а то длятого, щоби він сподом не примерз і щоби лїд не міг его роздушити, лиш висадив в гору. Парова машина о силї 169 коний надає єму досить великої скорости. Материял, з якого зроблений корабель, єсть як найлїпший — головно італїяньска дубина із складів верфт в Гортен, де лежала вже через трийцять лїт, бо була первістно призначена до будови воєнних кораблїв, отже висохла і вистояла ся достаточно. В серединї єсть він виложений на 4 до 8 цалів грубо пічпіною. деревом з рода сосни, дуже богатої в живицю, а зверха має три верстви: на само вязане корабельне приходять плати 3 цалї грубі з дубового дерева, прибиті ґальванїзованими цьвяхами корабельними; на то приходить друга верства дубова на 4 цалї груба, прибита і запущена в пази зовсїм инакше, як на всїх кораблях, а наконець трета, т. зв. ледова верства зверха, зроблена із всхідно-індийского дерева званого „ґрінгарт“. Ся третя верства уложена так, що там, де сягає до самої води єсть 3 цалї груба, а відтак чим більше в гору тим грубша аж до 6 цалів на самій горі. Сама ся верхна верства корабля з ґрінгарту коштувала 20.000 корон.

Щоби забезпечити ся від студени і мати всяку можливу вигоду, єсть корабель в серединї відповідно уладжений. Коли-б студїнь доходила до 50 або 60 степенїв, то всї 12 членів виправи — бо на тілько лиш „Фрам“ обчислений — сходять ся до середної комнатки, де єсть також мала, але добірна бібліотека. Під підлогою сеї комнатки знаходить ся груба верства корку, а стеля комнатки і стїни мають аж дванайцять верств з всїлякого материялу, а то длятого, щоби студїнь не могла добути ся аж до середини і на стїнах не робив ся лїд. На корабли єсть також ручна машина електрична, котру мають на переміну крутити чотири члени виправи; в часї довгої ночи на бігунї призначена ся машина робити сьвітло в корабли а також давати людем нагоду уживати відповідного руху. Впрочім був корабель перед своїм виїздом заосмотрений у все, чого лиш потреба до такої подорожи, а все з як найлїпшого материялу. Одїж, для всїх подорожних однакову, придумав Нанзен таку: Насамперед спідне вовняне одїне, штани і жакет на лад ісляндский та блюза з подібної материї з капузою, котру можна убрати на голову. Верх того на сніг або дощ убирає ся верхну, не перемакаючу одїж з анґлїйскої материї, зробленої умисно лиш для подорожників Нанзенової виправи. Материя та єсть дуже легка, але так міцна і тревала, що можна єї хоч би й як рвати а она

3.000 зр. для свого бурмістра 1.200 зр. на покритє шкоди. Ну, тепер вже чей і вовк ситий і коза ціла.

— **Ошаньство на будапештеньскій виставі** на великі розміри викрито сими днями. Знайшли ся такі проворні люди, що відбирали неправно від гостий білети вступу і продавали їх дальше, через що комітетови виставовому зробили шкоду на 10.000 зр.

— **Розрухи в Малім Пешті.** Вчера рано прийшло в Малім Пешті, де мешкають переважно самі робітники, до грізних розрухів. Причиною була конкуренция, яку роблять омнібуси місцевій зелізници. Зелізниця казала собі дорого платити, а громада Малого Пешту завела у себе омнібуси. Коли отже вчера робітники хотіли їхати до Будапешту омнібусами, поліция старала ся тому перешкодити. З того прийшло до розрухів. Кілька сот людий лягло на шинах і надіхавший поїзд мусів станути. Опісля кинулась товпа на поїзд, стала бити службу зелізничу і кидати камінєм до ваґонів, так, що пасажири мусїли утікати. Наконець розбито зовсїм два ваґони. Аж жандармериї удало ся опісля зробити спокій. При тім арештовано кількоро людий.

— **Як карають в хіньскім войску.** Недавно тому збунтували ся були хіньскі вояки в Кантоні против пруского офіцира, котрий заводить в тамошнім хіньскім войску лад пруский. Правительство хіньске веліло зараз примірно укарати бунтівників. Чотиром з них вичислено бамбусовою тростиною на підошви по 500 ударів, так, що їм ноги попухли і стали як колоди, а вісьмом проколено уши малими стрілками і так виставлено їх публично на посьміховиско.

Всячина.

— **Телеґрама доокола землї.** На електричній виставі, яка тепер відбуває ся в Ню-Йорку, вислано недавно тому телеґраму доокола сьвіта такого змісту: „Господь Бог сотворив богатства природи, а наука уживає електричної сили на славу народів і для мира на сьвіті". Ту телеґраму вислав предсїдатель телеґрафічного відділу, Ґандлер, що сидів при однім кінци стола на виставі; на другім кінці того стола сидів Едізон, і мав відобрати ту телеґраму, коли она обіжить землю доокола і верне назад. О 8 год. 34 мінут вийшла телеґрама через Чікаґо, Льос Анґелос, Сан-Франціско, а звідтам до Ванкувер, Вінніпеґа, Монтреалю, Канзо і Льондону де наспіла в 4 мінути. З Льондону пішла телеґрама дальше через Лісбону, Ґібральтар, Мальту, Александрию, Суез, Бомбай, Мадрас, Сінґапоре, Шанґай, Наґасакі і Токіо а наконець в 50 минут по єї висланю відобрав єї назад Едізон при столї на виставі. Єсть то отже найскорше телеґрама, яку коли передавав межинародний телеґраф. Кошти тої телеґрами виносили 152 долярів (312 зр.).

— **Як зарадити нуждї в сьвіті.** Американцї мають на все спосіб і раду. Отже знайшов ся якийсь Американець, котрий знайшов спосіб, як би зарадити нуждї в сьвіті. Цїла нужда — каже він — пішла з того, що більше як два тисячі лїт тому назад знайшли ся такі золотопоклонники і сріблолюбцї, що переперли в парляменті закон, котрим зелїзним грошем, які завів був ще Лікурґ в Спартї, відобрано вартість. З тої пори настала нужда на сьвіті. Золото і срібло пішли в гору а нинї, ще лиш одні Хінцї мають на стілько розуму, що бють гроші з зелїза. Дотепний Американець обчислив навіть і страту, яку потерпіли люди від часу скасованя зелїних гроший аж до нинї; єсть она невеличка, бо лиш така: 21,000,000,000,000,000,000, значить ся 21 трілїонів! Єго рада єсть отже така: Завести назад зелїзні гроші; надати зелїзу 16 разів більшу вартість, як має золото, а щезне всяка нужда. Довжник старою зелїзною печею буде міг заплатити всї довги. Зелїзницї старими шинами будуть платити дивіденди своїм акционарам. Хлопцї будуть збирати на улицях старі цьвяхи і підкови, побіжать до монетарнї а там вибють їм з них гроші — словом, всякій біді і нуждї настане конець.

Телеґрами.

Відень 24 липня. Найдост. Архікняг. Стефанія з донькою виїхала на довший побут до Бельґії.

Софія 24 липня. Прокуратор трибуналу першої інстанциї має нинї звернути трибуналови акти в справі убитя Стамболова і поставити свої остаточні внесеня. Процес прибере великі розміри, бо завозвано аж 130 сьвідків. Прокуратория обжаловує трох людий, котрі тепер сидять в арешті і двох, котрим удало ся утечи. Розправа відбуде ся мабуть аж у вересни.

Рим 24 липня. Аґентия Стефанї'ого доносить, що вість, мовби то італїяньский наслїдник престола мав заручити ся з донькою князя Чорногорского, єсть зовсїм безосновна.

Ліль 24 липня. Рада громадска має нинї вечером принимати офіцяльно членів социялїстичного конґресу. Серед мешканців міста єсть ворожий настрій і лагодять ся маніфестациї.

Льондон 24 липня. В справі процесу Джемсона заявив молодший секретар в міністерстві справ заграничних, що Джемсон немав нїякого уповажненя від анґлїйского правительства вибирати ся в похід против Трансвалїї.

Берлин 24 липня. Міністер війни заказав підофіцирам і воякам брати без позволеня участь в товариствах, зборах і торжествах, котрі би мали характер революцийний і социяльно-демократичний. Коли би хтось ширив революцийні і социялїстичні письма або мав їх в касарнях, а то було би звістним, то треба зараз дати о тім старшинї знати.

не розідре ся; найважнїйша єї прикмета та, що она вітру і води зовсїм не перепускає. На студінь зроблено кожухи з вовків, такі, що як чоловік в них убере ся і добре їх припереже на собі, то виглядає дїйстно як би вовк, що ходить на задних лабах; голови і лиця зовсїм з кожуха не видко, лиш там, де очи суть, дві шпарки щоби видко було ходити. Намети, які Нансен забрав з собою, суть з шовку, а під каждим може змістити ся пятеро людий. Але шовк на них не такий, сьвітячий, як той, що з него роблять суквї, лиш сирий, дуже міцний.

Провіянту і вугля набрав Нансен на 5 до 6 лїт а добирав всего як найлїпше. Коли ще мешкав в своїм двірку, коло Християниї, присилано єму з цїлого сьвіта всїляку пряташу страву (консерви) всїлякі материї, прилади і прибори а він вибирав, що було лиш найлїпшого і найпрактичнїйшого. Щоби уникнути скорбуту, не взяв з собою соленого мяса, бо від безустанного уживаня такого мяса приходить ся недуга найчастїйше. Дальше взяв він з собою кілька саний кованих алюмінєм і вісїм лодок, з котрих три більші а пять менші. Більші суть криті і так великі, що цїла залога може в кождій з них легко помістити ся. Наколи-б нещастє хотїло і „Фрам" розбив ся, то они би перенесли весь провіянт, вуголь і прилади та прибори на лїд і мешкали би в лодках. Наконець взяв ще Нансен з собою невеличкий бальон, котрий можна би пустити з корабля на припоні.

Приладившись так до далекої небезпечної подорожи вибрав ся Нансен з своїми товаришами з Християньского фіорду в дорогу. Капітаном корабля був Свердруп, дуже досьвідний мореплавець, котрий разом з Нансеном відбув подорож по Ґренляндиї. З Нансеном поїхав був також і єго секретар. „Фрам" держав ся близше побережа Норвеґії і наконець доплив до Юґорского проливу, котрим помежи островом Вайґач коло Нової Землї а півостровом Пай-Хой вїздить ся до Карийского моря. На згаданім півострові єсть місточко Хабарова, котре має всего лиш три великі хати. Тут станув Нансен дня 29 липня, бо мав звідси забрати пси потрібні єму до дальшої дороги.

Ще в 1892 р. віднїс ся був Нансен до члена петербурскої академії наук і знаменитого знатока північної Сибіри, бар. Толля, з запитанєм, чи міг би він в Сибіри купити собі псів потрібних до їзди саньми і чи прислано би їх єму до Норвеґії, або чи доставлено би їх до устя Лени. Толль порозумівши ся з давнїйшим ґубернатором в тобольску, Тройницким, поробив зараз відповідні кроки, але рішив ся казати доставити єму псів до Хабарови. До того знайшов він і відповідного чоловіка, Німця з Риґи, Івана Тронтгайма, котрий від 1876 р. осїв в Сибіри над рікою Сосвою і від 1892 р. займає ся тут риболовством. Барон Толль зробив з ним згоду і він вже в січни 1893 р. закупив в Березові, де в тім часї було богато Остяків і Самоєдів, що прийшли були платити податок, 33 псів. З тими псами пішов Тронтгайм до Мускі над долїшним Обом і наймив тут якогось Сирянця, щоби завіз єго і пси до Хабарови. Пси поприязувано до саний, до котрих були запряжені рени. Дня 4 цьвітня виїхали они з Мускі, їхали сибірскими тундрами, через Ураль і знов сибірскими рівнинами аж наконець дня 10 липня станули в Хабарові. Можна собі уявити що значить така подорож саньми по снїгах і пустих сторонах, долами і горами — через три місяцї!

(Дальше буде.)

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1896, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·00	4·40	9·55	6·45	—
Підволочиск	6·00	2·11	—	—	9·30	10·45	—
Підвол. з Підз.	6·14	2·25	—	—	9·48	11·12	—
Черновець	6·10	—	—	10·15	2·45	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	10·25	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·15	—	—	—
Мушини на Тарнів	8·40	11·00	—	4·40	—	6·45[1]	—
Гребенова [2])	—	—	—	—	9·35	—	—
Скольового і Стрия	—	—	—	5·22	9·35	3·05	7·22
Зимної Води [4])	—	—	—	—	1·32	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	1·20	—	—
Брухович [6])	—	—	—	—	3·20	—	—
Янова [7])	—	—	—	9·45	3·00	8·55	—
Янова	—	—	—	9.45[8]	1·05[9]	3·00[10]	6·25[8]

[1]) Від 1 червня до 30 вересня. [2]) Від 10 липня до 31 серпня. [3]) До Скольового лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [4]) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. [5]) Від 1 мая до 6 вересня в недїлї і сьвята. [6]) Від 1 мая до 6 вересня в будні дни. [7]) Від 1 мая до 15 червня і від 1 вересня до 30 цьвітня кождого дня. [8]) Від 16 червня до 31 серпня що день. [9]) Від 16 червня до 31 серпня в недїлї і сьвята. [10]) Від 16 червня до 31 серпня в тиждневі дни.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 минут від львівского: коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Ловиньского під зарядом В. І. Вебера.